Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэг ты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 163 (3467) 1941 оной июлиин 13, воскресенье СЭН 15 МҮНГЭН

„...Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө манай дайн болбол Европын ба Америкын арадуудай бэеэ даанхай байдалай түлөө, демократическа эрхэ сүлөөгэй түлөө тэдэнэрэй тэмсэлтэй нэгэдэн нийлэхэ байна“.

(И. В. Сталин)

БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРЕЭ СЭРЭГЭЙ ГУРИМААР ШЭНЭДХЭН ТАБИХА

Манай габьяа түгэлдэр Улаан Арми болбол түрэлхи газар орондомнай дээрмэшэн янзаар шурган ороһон немецко-фашистска алууршадта героическа эсэргүүсэлгэ хэжэ эхилһээр гурбан недели болобо. Дайсанай ябаһан зам өөһэдэйнь хэдэн зуугаад мянган үхэһэн бээнүүдээр дүүрэбэ. Улаан Арми болбол угаа ехэ үсэдөөр, жэшээгүй шэн зоригтойгоор, бүхы дэлхэйе гайхуулма зүрхэтэйгөөр сохилдоно. Тиигэбэшье, дайсан аһалдаһаар лэ байна. Шэнэ шэнэ хүсэнүүдые байлдааида шэдэлэ. Манай эхэ ороной тон ехэ аюулда ороод байһаниие мэдэржэ, манай сэсэн һонор жолоошо — агууехэ Сталинаар толгойлогдоһон Үүрэнэй Оборонын Комитет СССР-эй арадуудай бүхы хүсэ шадалые энэ муухай мэхэшэ ба ара үбэргүй зэбсэглэгдэһэн дайсаниие илахын тулада элсүүлжэ, нягталан шангадхажа, нэгэдүүлэн жагсаажа байна.

Нүхэр Сталин радиогоор хэлэһэн үгэ соогоо иигэжэ уряалба:

— Арадай бүхы хүсые — дайсаниие бута сохилгодо зорюулая!

Советскэ арад болбол вождиингоо уряалда, түрэл газарайнгаа һөөм бүхэнэй түлөө зориг түгэлдэрөөр байлдаха ябадалдаа дайшалхы бэлэн байһанаараа харюусаба. Улаан Армиин зэргэнүүд үдэр бүхэндэ ургана. Фронт тээшэ хүнүүдые ба буу зэбсэгүүдые шэрэһэн эшелонууд ябажал байна. Улаан Армиие улам улам дэмжэжэ арад олоной адар хүсэтэ арадай сэрэгүүд байгуулагдана. Бүхы хүсэеэ фронтдо, бүхы хүсэсэ илалтада! Иимэ һанал бодолоор манай парти, манай правительство, манай бүхы арад зон дүүрэн байна.

«Бидэнэр болбол фронтын аша тыһада ба дайсаниие бута сохихо ябадалые эмхидхэлгын зорилгонуудта бүгэдэ юумые хандуулжа, бүхы хүдэлмэреэ дайнай байдалай гуримаар дары шэнэдхэн табиха ёһотойбди» — гэжэ нүхэр Сталин заана. Партийна ба үүрэнэй аппарадай бүхы хүдэлмэри, ажаүйлэдбэриин, транспортын, хэлхеэ холбооной, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэри фронт тээшэ хүсэдөөр харуулагдаһан байха ёһотой.

Ажаүйлэдбэри болбол фронтын техническэ ба материальна база мүн. Манайда мүнөө энэ үедэ «амгалаа байдалтай үйлэдбэриин газар» гэжэ байха ёһогүй. Завод бүхэн, фабрика бүхэн хадаа сэрэг дайнай сэхэ хэрэгсэлые хангахын туладал хүдэлмэрилхэ ёһотой.

Ажаүйлэдбэриин наркомадуудай, главкнуудай ба заводуудай аппарадууд мүнөө үедэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү сэбэрээр хүдэлхэ үялгатай. Бэшэлгэ ташалга, приказ захиралта гаргалгые үсөөдхэхэ, нугархай хурдан оперативна хүтэлбэриие шангадхаха. Ресурсаа зүб гуримаар хубаарилан зонхилхо ябадал гээшэ мүнөө арадай комиссариадуудһаа хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүүсэ ехээр эригдэжэ байна. Гансаханшье һаа мүнгэ һомолого, гансаханшье һаа оперативна захиралта болбол Улаан Армиин хэрэглэлые хангаха гэһэн, фронтые хангаха гэһэн тусхайта нэгэн зорилгоор нэбтэрэнхэй байха хэрэгтэй.

Аппарадуудтамнай бодото сэрэгэй журам табигдаха ёһотой. Обороныи хэрэглэлтэй холбоогүй ажал хүдэлмэриинүүд хойшолуулагдажа болохо ба хойшолуулагдахашье ёһотой байна. Аппарадуудта байһан специалистнуудай эрхим кадрнуудые—фронтые хангажа байһан үйлэдбэридэ эльгээхэ.

Сэрэгэй үедэ бүхы юумэндэ нарин нягта экономи ба гамналга хямгадалга хэхэ уялгатайбди. Гансал гамнахагүй юумэмнай юун бэ гэхэдэ, һомон ба бомбо байна, бузагай дайсаниие буталан хаяхын тула һомон бомбо хоёрые гамнахагүйбди!

Советскэ патриодууд дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ хүдэлмэришэн үсөөнтэйгөөр ехэ продукци үгэжэ шадаха байһанаа харуулна. Армида таталганай болобошье һаань, шулуун нүүрһэ малталга ехэ болобо, нефть абалга өдөө боложо байна, машинануудые бүтөөлгэ олон боложо байна. Ажалай стахановска методүүд — олон станогто хүдэлхэ ябадал ба профессинуудые оролюлго—улам бүри үргэн ехээр дэлгэржэ байна. Энэ хүдэлөөе тон үргэн далайсатайгаар табиха!

Темп тухай, хүдэлмэришэн үсөөнтэйгөөр бүтөөжэ шадаха тухай, экономи хэхэ тухай асуудал мүн лэ иимэ хурсаар хүдөө ажахыда табигдаад байна. Бүхы таряагаа гээлтэ хороолтогүйгөөр богонихон болзор соо хуряаха, бэшэ бүхы хүдөөажахын хүдэлмэринүүдые саг соонь ябуулха, таряан, мяха ба бусад продуктнуудые гүрэндөө тушааха уялгаяа колхозуудай дүүргэхэ ябадалые эрхимээр, эмхидхэхэ—эдэ бүгэдэ хадаа партийна организаци бүхэнэй зорилго мүн. Мүнөө байһан машинна паркаа түгэсөөр ашаглан, горючи гаргалгаяа эрид хороохо гэжэ шадал зэргээрээ оролдохо шухала. Эхэнэр— патриодуудай дунда трактор ба комбайнуудые нудалха хүдэлөөн захалба. Энэ хадаа эрхим һайхан эхи таталга мүн! Һайн һайхан гээшэ гээд лэ үнгэрхэ бэшэбди. Эдэ эхэнэрнүүдые һургаха хэрэгтэй, нэгэшье трактор, нэгэшье комбайн жолоошогүй дээрэһээ миин байха ёһогүй. Илангаяа хуряалгын простой машинануудые, моридуудые олоор ашаглаха хэрэгтэй. Хүгшэн залуугүй бүлтааран таряандаа гарагты, элбэг баян таряагаа хуряагты! Һургуулиин һурагшад ба хүбүүд колхозуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ шадаха ба үзүүлхэ ёһотой.

Тылдэ бүхы манай ажахын хүдэлмэриие фронтын хэрэгсэлдэ түргэнөөр тааруулха—энэ хадаа партийна организаци бүхэнэй шуһа мяханай нангин зорилго мүн.

...«Нэгэнтэ дайн зайлашагүй болошоһон хойнонь—бүгэдые дайнда зорюулха, жааханшье тэды задагайралга ба хүсэнэй һуларалга сэрэгэй үеын законоор хэһээгдэхэ ёһотой байха. Дайн лэ хадаа дайн, тиимэ хадаа тылдэ ба ямаршье атагай амгалан ажал дээрэ хэншье хүн энэ уялгаһаа хулжаха ёһогүй.

Бүгэдые дайнда зорюулха—гэһэн лозунг табигдаха ёһотой». (Ленин).

Бүгэдые фронтдо зорюулха! Бүхы хүдэлмэреэ—сэрэгэй гуримда оруулха! Бүхы хүсэеэ дайсаниие илаха хэрэгтэ зорюулха!

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

ГҮРЭНЭЙ ОБОРОНЫН КОМИТЕДТЭ

Гүрэнэй Оборонын Комитет болбол гурбан гол түлэб сэрэгэй ябуулганууудай шэглүүлэлгын хараалагдаһан дээрэһээ, дайсанда хатуу харюу үгэхэ гол шухала гурбан: баруун-хойто, баруун, баруун-урдахи командовани эмхидхэхэ гэжэ дээдэ командованиин ставкада захирба.

Баруун-хойтохи сэрэгүүдэй главнокомандалагшаар Советскэ Союзай маршал нүхэр К. ВОРОШИЛОВ томилогдобо.

Баруун тээхи сэрэгүүдэй главнокомандалагшаар Советскэ Союзай маршал нүхэр С. ТИМОШЕНКО томилогдобо.

Баруун-урдахи сэрэгүүдэй главнокомандалагшаар Советскэ Союзай маршал С. БУДЕННЫЙ томилогдобо.

Нүхэр Ворошилов, нүх. Тимошенко ба нүх. Буденный сэрэгүүдээ командалжа эхилээ.

Илалта болбол гансахан фронт дээрэ бэшэ, мүн тылдэшье шиидхэгдэнэ

★ ★ ★ ★

В. Ивановай зураг. ТАСС-эй фотохроника.

Фашизмда—үхэл

Хюмһанайшье
харын зэргэ
юумэ үгэхэгүйбди
Хиирэһэн шупахай
фашист
нохосуудта!

Үргэн элдин талаһаа
альганайшье зэргые
үгэхэгүйбди,

Үер сэлгеэн мүрэнүүдһээ
аягашье уһа
ууулгахагүйбди.

Хүхэ тэнгэри өөдэ
халзан толгой
шобхойһон

Хада хабсагайдаашье
ойро дүтэ
хүрүүлхэгүйбди.

Набша намаа,
ой тайгадаашье
оруулхагүйбди,

Нарата үдэр,
һарата һүниеэлнье
үзүүлхэгүйбди!

Ирагуу дууша
алтан гургалдайгаашье
үгэхэгүйбди,

Илалтыемнай маттажа
дуулахал хонгёо
һайхан гургалдай.

Ая гангын
арюун хангалта
агаараарнай

Амилхаа горьдоһон
үлэнхэ фашизмда
үгэхэбли
үхэлэйнь сохилто!

* * *

Хоротон дайсан
эритэ зэбсэгээ
үзүүрлөжэ

Хулуушандал адли
харанхы үглөө
добтолон оробол!

СССР. харин. Даян гу,
Бельги бэшэ,
Грециишье бэшэл;

СССР — илагдашагүй
агууехэ
арадай хүсэн.

Хамаг дэлхэйн
ажалшаан зоной
Улаан Одон —

Хүдэлмэришэн Таряашанай
коммунис
орон мүн!

Эсэгэ оронойгоо түлөө
эрид шанга
дайндаа

Эришэмтэй шиидэнги
бүхы арадамнай
бата жагсабал.

Сталинска полкнууд.
агаартаа шудалһан
соколнууд,

Солбон баатар хүбүүд,
ажалшан бүхэн
ажалдаа

Большевизмын
Улаан Тугай
Һүр жабхалангые

Баһал дахин
бүмбэрсэгэй урда
харуулхал,

Бузар дайсан
өөрынгөө
газар дээрэ

Бута сохюулхал
зайлашагүй.
...Фашизмда — үхэл!

Д. ДАМДИНОВ.

Уранзохёолшодой үгэ

Үүрэнэй Оборонын Комитедэй түрүүлэгшэ, сэсэн мэргэн И. В. Сталинай радиогоор үгэ хэлэһэнэйнь һүүлээр, Бурят-Монголой уранзохёолшод өөрынгөө суглаан дээрэ бүхы хүдэлмэреэ дайнай байдалай гуримаар дары шэнэдхэн табихаар тогтоол гаргаба.

Июлиин 15-ай үдэр хүрэтэрород ба бурят хэлэн дээрэ хэблэлэй зургаан хуудаһан хэмжүүртэйгээр оборонно темэ дээрэ литературна суглуулгбари хэблэн гаргаха гэжэ уялга абабабди.

Мүнөө бүхы уранзохёолшод уялгаа болзор соонь дүүргэхын түлөө эдибхитэйгээр тэмсэжэ байна. Тэрэшэлэн зарим уранзохёолшод республикын колхозуудай үргэн таряалан дээрэ гаражка, һайнаар хүдэлмэрилжэ байһан колхозой ажабайдалые, оборонно хүдэлмэриие бэшэхэ уялганууудые абаа.

Уранзохёолшод болбол арадуудай агууехэ вождь Сталинай уряалые бодото дээрэнь гүйсэдхэхэбди.

Бузар муухай фашистска дайсанай голто улаан зүрхыень хүрса гуурһаараа соо харбахаар хэзээдэ бэлэн байнабди.

А. Шадаев.

Залуу машинистнуудэй амжалтанууд

Улан-Удын түмэр замай Депогой хүдэлмэришэд арадуудай агууехэ вождиин уряалда харюу болгон стахановска хүдэлмэриин үндэр бүтөөсэнүүдые туйлана.

Механическа цехэй залуушууд ба комсомолецууд стахановска хүдэлмэриин эрхим жэшээнүүдые харуулна. Эндэхи комсомолецууд суткынгаа даалгабариннуудые сагүргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг ба хүдэлмэриингөө сагһаа үдэр бүри хэдэн час үлүү хүдэлмэрилдэг болоо. Комсомолец нүхэр Салуяновай халаан 2 сутка соо үргэлжэ хүдэлмэрилжэ № 571 паровозые һайн шанартай деталяар хангаһан байна. Энээнэй ашаар тус паровоз заһабарилгынгаа болзорһоо нэгэ сутка урид гаргагдаба.

Цехэй стахановецууд нүхэд Попов, Ямпольский ба Ковалевский гэгшэд 24 час соо паровозой мөөри заһабарилха түсэбтэй байһан аад, тэрэнээ 8 час соо дүүргэнэ.

Нүхэр Герцогой хүтэлбэрилдэг бригада үйлэдбэриингөө нормонуудые үлүүлэн ба болзорһоо 2—3 час урид дүүргэдэг байна. Нүхэр Сидоровэй бригада паровозой хэрэгсэлнүүдые 96 час соо заһабарилха түсэбтэй байһан аад. 67—70 час соо заһабарилжа дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн, залуу машинистнүүдэй хүдэлмэри нилээдгүй һайжарба. Эдэнэрэй ябуулдаг поезднууд ехэ ашаатайгаар ба түргөөр гүйдэг болоо. Комсомолец залуушуудай № 590 паровоз июнь һарынгаа гүйлгые сутка бүридэ дунда жэшээгээр 72 километр үлүү дүүргэһэн байна. Мүн, нүхэд Мазаник, Петренко, Замаев ба бусадай жолоододог паровозууд июнь һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

Эндэхи машинистнүүд манай эхэ орондо добтолон ороһон фашистска провокаторнуудые машинаараа биса даруулхаар бэлэн. Эдэнэр оборонно сэрэгэй хүдэлмэринүүдые эршэмтэйгээр шудалжа захалаа. Машинист бүхэн оборонно хэдэ хэдэн значогуудтай болохын түлөө эдибхитэйгээр тэмсэнэ.

Гадна, депогой албахаагшад—эхэнэрнүүд хадаа эрэшүүдэйнгээ Улаан Армиин зэргэдэ жагсахадань тэдэнэрэй хүдэлмэринүүдые халан абахын тула оньһото мэргэжэлнүүдые шудалжа байна. Счетовод 16 басагад үйлэдбэриһөө таһаралтагүйгөөр токариин, слесариин ба бусад мэргэжэлнүүдые шудалжа эхилээ. Комсомолконууд: Е. Миронова, М. Абрамова, М. Петрякова ба бусад токариин мэргэжэлые һайнаар шудална. **Т. Гаврилова.**

Оёдолшод-стахановецууд

Бурмногопромсоюзай системын «Кооператор-Комсомолец» артелиин малгай оёдог цехэй оёдолшод һүүлэй үдэрнүүдтэ хүдэлмэреэ шэнэдхэн табижа захалаа. Энэ цех тусхайта даалгабаринуудаа 120—130 процент хүрэтэр дүүргэнэд. Оёдолшод-стахановецуудай оёһон малгайнуудай шанар бүри һайжарба. Оёдолшод нүхэд Ломухина, Хромых ба бусад нормонуудһаа гадна хэдэн олон малгайнуудые үлүү уралжа үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 150—190 процент гүйсэдхэнэд.

Тус артелиин одеяло оёдог цехэй хүдэлмэришэд үйлэдбэриингөө нормо 120 процент дүүргэхэ уялга абаһан аад, саг үргэлжэ тэрэнээ 130 процент гүйсэдхэнэ. Оёдолшо нүхэр Брюхова мурысөөндэ илажа ябана.

Коммунист нүхэр Пасочниковай хүтэлбэрилдэг цех июнь һарынгаа нормо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүнөө энэ цех үдэр бүриингөө даалгабариие саг үргэлжэ 100 гаран процент гүйсэдхэнэ.

Хубсаһануудые уранһайханаар гоёожо оёдог цехэй хүдэлмэришэд июль һарынгаа нэгэдэхи хахадай нормые 130 процент дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ захалаа. Цех болбол зарим үдэрнүүдтэ тусхайта даалгабаряа 170—200 процент хүрэтэр гүйсэдхэнэ. Комсомолка Емельянова һурагшаар хүдэлмэрилхэ зуураа үдэрэйнгөө нормо 110—120 процент дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн, олон тоото оёдолшод амаралтынгаа үдэрнүүдтэ хүдэлмэрилжэ эхэ оронойнгоо оборонные бэхижүүлгэдэ туһаламжа хүргэхые хүсэһэн байна.

П. Хомяков.

Часовой мастернуудай үүсхэл

Бурмногопромсоюзай системын, Чапаевай нэрэмжэтэ артелиин часовой мастерскойн хүдэлмэришэд агууехэ Сталинай үгые соносоһонойгоо һүүлээр бэеэ хэзээдэ бэлэн байһанда тоолоһон ба үйлэдбэриин бүри үндэр бүтөөсэнүүдые туйлажа захалба. Часы заһабарилдаг олон тоото мастернууд үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Гадна, эдэнэр амаралтын үдэрнүүдтэ ба хүдэлмэриингөө сагһаа үлүү хүдэлмэрилхэ үүсхэл гаргажа, артелиингээ механическа цехэйхидые мурысөөндэ уриба.

Мүн баһа зарим үдэрнүүдтэ мастерской доторoо тревого сонсохожо, 45 минутын торшо соо противогаз үмэдөөд хүдэлмэрилдэг болонхой.

П. Герасимович.

Нэгэшье түлэй хоролто үгы

Закаменай аймагай Мыло-Бортын сомоной, Калининай нэрэмжэтэ колхоз мал ажалаа зүб мүрөөр эмхидхэһэн дээрээ ехэхэн амжалтануудтай байна.

Энэ жэлдэ түрэһэн 71 тугал, 34 унаган ба 200 хурьга эшэгдһээнь нэгэшье толгойн хоролто үгы.

Мүн 75 үнеэ. 49 гүүдые ба 180 хонин ямаадые өроондо оруулба.

Мүнөө үедэ, манай эхэ орондо фашистска нохосуудай добтолон орожо байхада, энэ колхозой мал харагшад хэзээ хэзээнэйхиһээ эдибхитэйгээр ажалдаа оролдожо, энээгээрээ харинин хара дайсанда харюу болгон хүдэлнэ.

Дам. Цыбиков.

Һаалишадай амжалта

Бичурын аймагай. Гушадай сомоной, Калининай нэрэмжэтэ колхозой малажалай фермэнүүдэй һаалишад болбол Үүрэнэй Оборонын Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Сталинай радиогоор хэлэһэн уряалые эдибхитэй халуунаар угтаба.

Галзуурһан муухай фашистнарта шанга харюу болгон, хамтынгаа тобир тарган малнуудай тоо толгойе арбижуулхын түлөө, ехэ һүү һаахын түлөө социалистическэ мурысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ.

Эрхим һаалишаЦырендулсан Цыбикжанова июлиин 10-һаа 25 хүрэтэр 468 литр һүү һааба. Цырендулсантай мурысэжэ ябаһан Д. Гармабазарова, Д. Лубсанова ба бусад мүн лэ 400 гаран литр һааба.

—Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бүри дээшэлүүлхын түлөө улам эршэмтэйгээр ажаллахабди,—гэжэ тэдэнэр нэгэн дуугаар баталан хэлэнэ.

Д. Аюров.

СОВЕТСКЭ ИНФОРМБЮРОҺОО

(Июлиин 11-нэй үглөөнэй мэдээсэл)

Июлиин 10-най һүни фронт дээрэ ехэ хубилалта болоогүй. Манай авиаци дайсанай мотомехчастьнуудые усадхаха дайшалхы ябуулганууды хэжэ, тэдэнэй аэродромуудта добтолго хэбэ.

Тодорхойлһон мэдээнэй ёһоор июлиин 10-най үдэр манай авиаци болбол агаарай байлдаанда ба аэродромууд дээрэ 58 немецкэ самоледы үй бута сохёо, тиихэ зуура 9 самолёдоо гээбэ.

* * *

Советскэ 8 бомбардировщигууд орденто капитан Котновой командовани доро Н. нютагта сугларһан дайсанай сэрэгүүдые ба тарасые бомбодохоор ниидэн ошобод. Тэрэ даабаряа эрхимээр дүүргэжэ, бомбардировщигууд гэдэргээ бусаха замдаа дайсанай 15 истребительнүүдтэй уулзаба. Хүсөөрөө үлүү дайсантай эрэлхэгээр байлдаа хэжэ, советскэ летчигууд 4 немецкэ истребительнүүдые, хэмхэ сохёо, тингээд, өөрынгөө пэгэшье самолет гээнгүй, базадаа бусажа ерээ.

* * *

Пулеметчик Гущин өөрынгөө станково пулемедой галаар немецүүдэй мотоциклетнэ подразделениин добтолгые удаан барижа байба. Үни сагай үнгэрһэн хойно дайсан болбол Гущинай пулемедые гэмтээбэ. Буудалган зогсоо. Советскэ пулеметчик алагдаа гэжэ тоолоод мотоциклистнүүд добтолгодо оробо. Гэбэшье, нүхэр Гущин алагдаһан боецын гарай пулемедые абажа, добтолго хэжэ байһан немецүүдые шуурган шангаар буудаба. Энэ байлдаанда немецкэ мотоциклистнүүд алагдаа. Дайсанай добтолго таһалагдаһан байна.

* * *

Советскэ Союзай Герой младша лейтенант Васильев манай разведчигүүдэй взводые ударидан сагаан финнүүдэй группын байһан газарта пэбтэрэн оробо. Мэгдэһэн дайсан ехэшэг гээлтэдэ оробо: разведчигүүд 70-һаа дээшэ финскэ солдадуудые алаа.

* * *

Младша лейтенант Чаркинай подразделениин 8 улаанармеецүүд өөрынгөө частиин сухарилтые далдалаһ байба. Нүхэр Чаркин топ таарамжатайгаар боецүүдээ далдалба. Немецүүд хадаа засадые элирүүлэнгүй гэнтын буудалганда оробо. Дайсанай мэгдэлгые һамбаашалаад улаанармеецүүд жадаар добтолгодо оробо. Энэ байлдаанда немецүүд 50 шахуу солдадые гээбэ.

* * *

Пулеметчик Захотский сагаан финнүүдэй добтолгын хүлеэгдэжэ байһан эмай дэргэдэ, хада модоной хаяада өөрынгөө пулемедые тодхожо, дайсанай түрүү подразделениинүүдые 50—60 метр ойро табижа ерүүлээд пулемедоор буудажа эхилбэ. Хадын харгы дайсанай солдадуудай хүүрээр бүрхөөгдөө. Финскэ часть гэдэргээ сухарип гүйбэ.

Украиныи гражданска агаарай флодой пилодууд өөһэдынгөө албые эрхимээр гүйсэдхэнэ. Тэдэнэр хадаа хэды дахин фронт ошожо, шархатаһан хүнүүдые ба юулхэ шуһые абаашана. Ниидэлгынгээ үедэ тэдэнэр болбол фашистска ёлонуудай добтолготой ходоодоо уулзадаг. Июлиин 4-дэ санитарна звеногой пилот нүхэр Кузовлев гэгшэ медикаментнүүдые фронтдо абаашаад бусахадаа шархатаһан хоёр боецүүдые самолёдтоо һуулгаба. Тэрэ замдаа фашистска 3 «Мессершмиттүүдэй» добтолгодо ороо. Дайсанай тобшонууд мөөриин покрышкые ба фюзеляжыень соо сохибо. Самоледынь гэмтэһэн байбашье һаань нүхэр Кузовлев машинаяа нэгэ мөөр дээрэнь тон һайнаар һуулгаба. Шархатаһан уладые тээжэ абаашадаг залуу пилот нүхэр Фетченкые немецкэ хоёр истребительнүүд добтолбо. Фашистнууд самолёдые гэмтээбэ. Нүхэр Фетченко доогуур ниидэлгэдэ орожо, газарһаа хэдэн метр дээхэнүүр машинаяа ябуулба. Шархатаһан хүнүүд бүрин һайнаар госпитальдо асарагдаа.

СОВЕТСКЭ ИНФОРМБЮРОҺОО

(Июлиин 11-нэй үдэшын мэдээсэл)

Июлиин 11-нэй торшо соо фронт дээрэ ехэ хубилалта гарабагүй.

Манай авиаци үдэр соо хүсэтэй сохилтонуудаар дайсанай мотомеханизированнэ частьнуудые бута сохибо, дайсанай авиациие аэродромууд дээрэнь добтолжо, Плоештиие бомбодоо.

Тодорхойлогдоһон мэдээнэй ёһоор манай авиаци июлиин 9 ба 10-нэй үдэрнүүдтэ дайсанай 179 самоледые сохин унагааба.

* * *

Немецко-румынска ябаган, морин сэрэгэй частьнуудБ. тосхониие ээлбэ. Дайсаниие энэ пунктһаа хобхо сохихые Энскэ соединениидэ захирагдаһан байгаа. Үсэд шанга артиллерийскэ бэлдхэлэй һүүлээр советскэ танкнууд ба бронемашинануд дайсан тээшэ шэглэн оробо. Тосхондо нэбтэрэн ороһон танкнууд, бронемашинануд дайсанай томо буунуудые ба пулеметно үүрнүүдые хамха сохижо эхилээ. Дайсанай ябаган ба морин сэрэгүүд эмхигүйгөөр таран гүйлдэн тэргэдэбэ. Гэбэшье, тэрэ тосхон манай морин сэрэгээр бүһэлэгдэнхэй байгаа. Манай морин сэрэг хүсэн түгэс сохилтоор фашистска солдадуудые добтолбо. Байлдаан болоһон газарта шархатаһан, алагдаһан 700 солдадууд ба офицернүүд үлэһэн байба. 247 солдат, 14 офицер плендэ оробо. 12 томо буунууд, 28 пулемет ба 20 миномедууд эзэлэн абтаа.

* * *

Баруун Белоруссиин территори дээрэ болоһон байлдаанда младша лейтенант Пращинай командовани доро байһан танкын экипаж эрэлхэг баатарлигаар ябуулгаяа хэбэ. Немецкэ танкнуудтай түрүүшын тулалдаанда Пращин болбол 3 фашистска машиные пяза сохёо.

* * *

Дайсан Н. участок дээрэ добтолго хэхые һэдэбэ. Манай частьнууд артиллерийскэ ба буу-пулемедой буудалга эхилээ. Мэргэн буудалгада дайрагдан һуларһан дайсан манай контрдобтолгодо сохигдобо. Байлдаанай һүүлдэ Энскэ участогай хамгаалгын урда хажуудань хоёр хадын немецкэ стрелково дивизиин солдадуудай ба офицернүүдэй 1315 хүүрнүүд олдоо.

* * *

Боецүүд-связистнуудай группа улаанармеец Карякинай хүтэлбэри доро командна пункт тээшэ телефонно линиие табижа байба. Энэ үедэ дайсанай гурбан бомбардировщигууд тэдэнэй хажууда парашютистнүүдые буулгаба. Связистнууд болбол газарта бууһан диверсантнуудые хажуу-һаань буудажа эхилээ. Диверсантнуудай бүхы банда усадхагдаба. Автоматическа бууһаа гадна, хэдэн походно радиостанциинууд диверсантнуудһаа буляагдаба.

Румыниин арад зон Советскэ Союзтай дай хэхэ дурагүй. Германска фашизмда эсэргүү бодожо, тэдэнэр дезертировалжа буунуудаа эбдэнэд. Румыно-германска армиин тылдэ партизанууд ехэ худэлмэри ябуулна. «Ассошиэйтед Пресс» агентствын американска корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, июлиин 9-дэ Бухарест ба Яссамиин хоорондо хоёр немецкэ эшелон рельсһээ халижа ехээр гэмтэбэ. Тэрэнэй эсэстэ платформо дээрэ байһан 200 шахуу немецкэ солдат ба 12 самолет бута сохигдоо.

РЕСПУБЛИКА ДОТОР

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИ

Мүнөө жэлдэ Окын аймагай центр Орлик тосхондо 80 хүнэй һууритай шэнэ һургуули баригдаха юм. Мүнөө бэлэдхэлэйнь бүхы худэлмэринүүд дүүргэгдэжэ байна. Энээндэ 76.6 мянган түхэриг гаргашалагдахаар һомологдобо.

Барилгань 1941 оной октябриин 1-дэ дүүрэхээр хараалагдана.

300 ХУРЬГАНАЙ БАЙРА

Түнхэнэй аймагай, „Красный Пахарь" колхозой барилгын бригада (бригадирынь нүхэр Воронин) 300 хурьганай багтаха байра түхеэржэ байна. Эндэхи худэлмэришэд стахановска ажалай үндэр жэшээнүүдые харуулжа, тусхайта даалгабаринуудаа үлүүлэн дүүргэнэд.

КОЛХОЗОЙ КУМЫСОЛЕЧЕБНИЦА

Хориин аймагай, Анаагай сомоной „Улаан Одон" колхоз 1940-41 онуудай торшо соо культурна болбосон барилгануудые үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Колхозой правлениин байшан, клуб, колхознигуудта хабаатай олонтоото гэрнүүд шэнээр баригдаһан ба хуушан гэрнүүд заһабарилагдажа культурна болбосон түхэлтэй болгогдоһон байна.

Гадна, һаяхан колхозно кумысолечебница эмхидхэгдэбэ. Колхоз болбол 23 гүү һаана. Эдэнэр сутка соо 40 литрһээ дээшэ сэгээ үгэхэ байна

ҺАМАР ТҮҮЛГЭДЭ БЭЛЭДХЭЛ

1941 ондо манай республика дотор һамар түүлгэ урда жэлнүүдэйхиһээ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ байна,

Буркоопсоюз болбол энэ жэлдэ 450 тонно ба бусад доодо шатын бэлэдхэлэй пунктнууд 30 тонно һамар бэлэдхэхэ юм.

Мүнөө һамар түүлгэдэ бэлэдхэлэй худэлмэри ябуулагдажа захалаа. Республикын зарим колхозуудаар һамар түүлгын бригадануд байгуулагдажа байна. Гадна, райпотребсоюзуудай ба сельпонуудай дэргэдэ һамарай тоһо буйлуулгын тусгаар цех эмхидхэхээр хараална.

ШЭНЭ СТОЛОВО

1941 ондо Закаменай аймагта шэнэ столово баригдаха юм. Мүнөө барилгынь бүхы хэрэгсэлнүүд түхеэрэгдэжэ байна.

Энээнэй барилгада 40 мянган түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана.

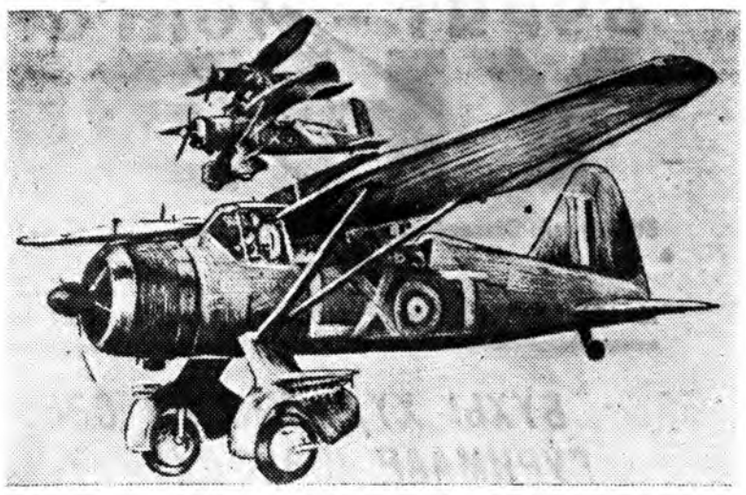

Английска авиациин шэнэ истребительнүүд.

ТАСС-эй фото.

Англиин авиаци Германиин ажаүйлэдбэриин ба түмэрзамай центрнүүдые бомбодоо

ЛОНДОН, июлиин 10. (ТАСС). Рейтер агентство авиациин министерствын мэдээсэнэй ёһоор дамжуулхань: Англиин бомбардировщигуудай томо хүсэнүүд үсгэлдэр Германиин ажаүйлэдбэриин объектнүүдтэ шэнэ добтолгонуудые хэбэ. Лондонһоо 550 милиин газарта, Лейпциг шадар, Галла ба Лэйнэй райондо байһан ажаүйлэдбэриин предприятинууд бомбодолгодо оробо. Англиин самоледууд Лейндэхи «Фарбениндустрия» гэдэг химическэ концернын синтетическэ нефть үйлэдбэрилгын предприятинуудые бомбодоо. Энэ хадаа 400 мянган тонно нефть жэл бүридэ абадаг синтетическэ нефть үйлэдбэрилгын Германиин предприятинуудай шухалань мүн. Предприятиин олонхи хубинуудтань тэһэрэлтэнүүд тэмдэглэгдэбэ.

Мэдээсэл соо саашаа заагдахань: Гаммдахи түмэр замай узел үсэд шангаар бомбодогдоо. Тэндэ ехэ тэһэрэлтэнүүд болобо. Тэрэнэй эсэстэ түмэр замай барилгануд һандаргагдаа. Өөһэдынгөө базада бусажа ябаһан английска летчигууд ехэ түймэрнүүдэй дүлые харабад. Дайсанай нэгэ истребитель английска бомбардировщигуудта добтолхые һэдэбэшье, уданшьегүй гал түлөөр тойрогдожо газарта унаба.

Германска, румынска ба финскэ командованиин хубилалтануд

НЬЮ-ЙОРК. июлиин 10. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын Вишиһэ мэдээсэһэнэй ёһоор, тэдэнэр хадаа, элдэб фронтнууд дээрэ германска, финляндска ба румынска командованиин составта болоһон хубилалтануд тухай мэдээсэл абаба. Антонеску болбол германо-румынска сэрэтэй командованиһаа сүлөөлэгдэбэ, тэрэнэй орондо Германиин генерал Лист томилогдоо. Фронтын Украинска сектор дээрэ ябуулга хэжэ байгаа Германиин сэрэгүүдэй командованиһаа һэлэгдэ. Мүн тэрэшэлэн финляндска генерал сүлөөлэгдэбэ.

Неаполиие бомбодолго

ЛОНДОН, июлиин 10. (ТАСС). Англиин авиациин бомбардировщигуд июлиин 9-нэй һүни Неаполиие бомбодоо гэжэ Рэйтер агентство дамжуулна: Дэлгэрэнгы мэдээсэл абтаагүй.

РЕДАКЦИҺАА

Манай газетын июлиин 12-ой номерто толилогдоһон Цэдэн Галсановай **«Манай хэрэг—Илалта»** гэһэн шүлэгэй 4-дэхи строфада удха шанарынь тажааһан алдуу техническэ гэмээр гараба.

Шүлэгэй дорохоо 10-дахи мүрые:

«Дайсан харана дарахал та,
Дархан солоёо абахал та! —

гэжэ заһабарилан уншаха хэрэгтэй.

Ушар иимэ дээрэһээ энэ шүлэг июлиин 15-най номерто дахин хэблэгдэхэ байна.

ГЕРМАНСКА 39-дэхи ТАНКОВА КОРПУСОЙ ЧАСТЬНУУДЫЕ ҮЙ БУТА СОХИЛГО

Дайнай бүри түрүүшын үдэрнүүдтэшье Улаан Армиин частьнууд хадаа немецко-фашистска алууршадта яһала хатуу сохилто үгэһэн байгаа. Дайсанай эрхим дивизинүүд бута сохигдоо. Манай сэрэгүүдэй зоримгой ба үүсхэлтэй маневрнууд болбол гитлеровскэ генералнуудые хүсэд мэгдүүлээд, тэдэнэй зохёоһон түсэбүүдые эбдэбэ.

Германска бандидуудай оперативно-тактическа арганнуудынь юуд байдаг юм? Энэ асуудалда хариоу үгэхэдөө мүнөө сагай дайн байлдаанай шэнжэ характер тухайда нэгэ хэдэн ажаглалтануудые хабсаруулха хэрэгтэй. Моторнуудые үргэнөөр хэрэглэлгэ хадаа арминуудые бушуу болгоһон ба добтолгын операцинуудые түргэн темптэйгээр ябуулха аргабайдал олгоһон байха юм. Зүгөөр, түргөөр ябаха оперативна резервнүүдтэй байһан хамгаалжа байһан талань добтологшын ушаруулһан таһалдалые бүтэмжэтэйгөөр усадхаха арга шадалтай байһыень мартажа болохогүй.

1939-41 онуудта Баруун Европодо боложо байгаа дайн байлдаан болбол хамгаалагшын оперативна резервнүүдэй бүтэмжэтэй шадамар ябуулганууды хэһэн тон үсөөхэн үльгэр жэшээнүүды харуулһан байгаа. Гэбэшье, энэ хадаа танкова частьнуудынь ба авиацинь тиимэ гол ехэ хүсэн боложо шадаагүй хүсэ багатай гүрэнүүдэй арминуудтай германска сэрэгүүд тулаһан дээрэһээ иимэ байба гээшэ.

Техникын талаар үлүү хүсэтэй, тэрэшэлэн зэбсэгтэ хүсөөрөө үлүү олон байһан дээрэһээ немецко-фашистска арми болбол баруун Европодо хялбар хүнгэн илалтануудые түйлаһан байха юм. Германска хэблэл хүхиһэндөө хахажа сасажа байгаад, немецко-фашистска сэрэгүүд диилдэшэгүй байһан тухайда худал үгэнүүды тараажа захалаа. Тэд Улаан Армитай тулалдаһан түрүүшын байлдаан болбол энэ үгэнүүдэй худал хуурмаг байһыень гэршэлһэн байна.

Баруун Европодо фашистска бандидууд болбол муугаар эмхидхэгдэһэн арминуудтай ушарһаа байгаа, тэдэнэр олонхидоо журамаа алданхай байдаг һэн. Нягтаар хүтэлбэрилэгдэдэггүй сэрэгүүдэй бутархай жэжэ ябуулганууд амжалтатай байжа шадахагүй байһань эли. Дайлалдажа байһан сэрэгүүд хадаа тэдэнэй баруун ба зүүн таладань юун боложо байһыень мэдэдэггүй байба. Флангаа хангажа шадахагүй хэбди гэжэ айдаг ушарһаа мэгдээд лэ сагһаан үрид гэдэргээ сухаридаг байһан юм.

Добтолгын операци хэхэдээ немецүүд болбол нүгөө талынгаа задагайрһан ба тогтуурилгүй сэрэгүүдтэ тааруулан зохёоһон элдэб арганнуудые хэрэглэдэг байба. Фронтые таһасохин түрижэ ороод, танкова соединенинүүд хадаа улам саашаа дабшажа ябадаг байба. Флангнууд дээрэ үлэһэн нүгөө талынгаа сэрэгүүдтэ эсэргүүсэхэ ябадалда удаань ерэжэ ябаһан моторизованно ябаган сэрэгүүд тулалдадаг байба. Эмхи муутай сэрэгүүдтэ эсэргүүсэн, дайнай ябуулгые тиимэ авантюристическээр үйлэдһэн ябадалаа һайрхуу немецкэ генералнууд болбол Улаан Армида эсэргүүсэхэдээшье дахин түршаха һанаатай байба. Теэд дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ немецко-фашистска сэрэгүүд тархяа үргэжэ урагшаа гүйлдэхэдөө: хүсэд шангаар сохигдоһон байна.

Манай сэрэгүүдэй шадамар ба нарин бодомжотой ябуулганууда ульгэр жэшээеынь харуулбал Германиин танкова 39-дэхи корпусой частьнуудые үй бута сохилго болоно. Энэ хадаа хоёр танкова ба хоёр моторизованно дивизинүүдһээ бүридэһэн угаа хүсэтэй мотомеханизированнэ соединени байһан юм. Энэ корпус хадаа хэдэн олон танкова полкнуудтай, моторизованно ябаган сэрэгэй 8 полкнуудтай, 5 артиллерийскэ полкнуудтай, 4 мотоциклетнэ батальонуудтай, мүн тэрэшэлэн танкда эсэргүүсэхэ нэгэ хэдэн дивизионтой байгаа һэн.

39-дэхи танкова корпус иимэ зорилготой байгаа юм ха гэбэл: сэрэгэйгээ түрүүшын флангда дайнай ябуулга хэжэ, Алитус, Вильно, Минск тээшэ сохилто хэһэнэй эсэстэ манай сэрэгүүдэй фронтые таһалан сүмэ түрижэ, тылдэ ороод, парашютистнууд -десантнуудтай хамта, манай сэрэгүүдэй коммуникациие эбдэхэ ба тэдэнэй Минск шадархи харгыень таһалха гэһэн байгаа.

Эдэнһээ урда эүгтэнь нүгөө бронетанкова группань добтолжо ябаа, тэдэнэр хадаа Брест, Кобрин, Слуцк, Бобруйск тээшэ шэглүүлэн сохилто үгэхэ гэһэн зорилготой байба. Иигээд байхада Минскһээ баруун тээшэ манай сэрэгүүдые бүхыдэнь бүһэлхэ һанаатай тэдэ хоёр группануд Минск шадар нэгэдэхэ шэглүүлэлтэйгээр эдэ хоёр группануд дайнай ябуулганууды хэһэн байха юм.

Урдань зэбсэг муутай ба үүсхэл багатай дайсанда эсэргүүсэн тэмсэдэг байһан ушарһаа, фашистнууд болбол добтолгын хурдан темпнүүдые түйлажа һураһан байна. Теэд, Улаан Армиин түрүү частьнуудтай ушараад байхадаа немецкэ энэ «тогтомол» нормонь ябабшье бүтэхэгүй байшоо. Урагшаа ябалгын темпнь улам бүри аалидана. Тэдэнһээ буляан абтаһан документнууд дээрэһээ мэдэхэдэ дээдэ командовани болбол һанаагаа зобожо захалаа. 39-дэхи корпусой командирнууд болбол юунһээшье сухарингүйгөөр урагшаа ябалгые түргэдхэхэ тушаа хатуу эрилтын ёһоор аашалһан байнад.

Дээдэ командованиин сэдьхэлээ зобожо, сухалдажа байһань корпусой штабташье эли харагдаа. Манай сэрэгүүдэй эсэргүүсэлгэтэй ушархадаа, корпусой танкова дивизи болбол шэглүүлгээ һэлгүүлэн зүүн зүг тээшэ дабшахые эрмэлзэжэ, иишэ-тиишээ тэгүүлэн түрихэ гэжэ оролдоно. Эдэ бүгэдэ хадаа германска бронетанкова частьнууд Франциин газар дээгүүр найдамтайгаар ябажа байһандал адли бэшэ болоо. Гитлеровскэ генералнууд болбол мүнөө сагай дайн байлдаан гээшэ ямар байһыень мүнөө һая хүсэдөөр ойлгобо.

Дээдэ командованидаа туугдажа байгаа энэ корпусой штаб болбол өөһэдынгөө сэрэгүүдтэ хүсэнһөөнь үлүү аргагүй ехэ эрилтэ хэнэ. Үгэһэн захиралтынь ёһоор сэрэгүүд ураганаа намнагдаад лэ намнагдажа байна. Теэд оршон байдалынь орёо хэсүү болоно. Баруун ба зүүн таладань юун боложо байһыень штаб мэдэнэгүй. Частьнууд худалданхай. Штабай командирнууд худал хуурмаг захяа захиралтануудые бэшэнэд. Дээдэ ноёдоо баясуулхын тулада, 39-дэхи танкова корпусой командир болбол 10 час 15 минутада Вильно городые абаабди гэжэ мэдээсэһэн аад, 11 час 30 минутада тэрэ город эзэлэгдээ гү гэжэ өөрынгөө мэдэлдэ байһан танкова дивизиин командирһаа асуужа байха юм.

Энээнэй һүүлдэ туе корпус болбол Минскдэ хойто зүгһөөнь добтолхын тулада Борисов тээшэ шэглэн зүдхэбэ. Польшын ба Франциин газар дээрэ хямдахан илалта түйлаһан рецепт советскэ Белоруссидашье хэрэгтэй болохоха гэжэ фашистска генералнууд үймарлаһан байгаа. Теэд, сталинска соколнууд болбол энэ тэнэг һанаалыень тэһэ биса сохибо. Угаа олон танкнууд эбдэрһэн ба һандаргагдаһан байха юм. Моторизованно дивизинүүдтэшье гээлтэнүүд бага бэшэ. Бусад сэрэгүүдээ хамгаалха гэжэ оролдоһон авиацинь галзуурһан дайсанда туһа хүргөөгүй. Ехэхэн гээлтэнүүд ба мэгдэлгэ ушарһан дээрэһээ туе корпус урагшаа дабшахаяа болёо.

Зүгөөр, энэ хадаа иимэ түрүүшын сохилто байба. Июниин 27-до һуниин 2 часта Минск городһоо баруун хойто зүгтэ энэ муухай дайсанда гэб гэнтэ ба угаа хүсэтэй шэнэ сохилто хэгдэһэн байна. Немецүүд һамаргааида ороо. Энээнэй урда тээ тон хялбар хүнгэн илалтануудые түйлаһанайгаа һүүлдэ, харин мүнөө өөрынгөө эхэ орондо, өөрынгөө арадта үнэн сэдьхэлһээ хизааргүй дуратай байһан хүнүүдэрэ хүтэлэгдэдэг хүсэн түгэс техникэтэй анха түрүүшынхээ ушарһан байна.

Германска танкова 39-дэхи корпусой частьнуудта хүндэ хүшэр гэмтэл ушарба. Дайн соогуур 300-аад фашистска танкнууд ба тоогүй олон хүн үгыхэгдээ. Манай баатарлиг сэрэгүүд болбол энэ корпусой штабые бүрин һалгаба. Корпусойнь командир, Польшодо ба Францида добтололсоһон «илагдашагүй» генерал Шмидт алагдаһан байна. Оперативна документнууд абтаба. Удаадахи үдэрнүүдтэ энэ корпус тусхай соединени болон тулалдаха аргаяа барагдаад байгаа һэн.

Бага оронуудтай дайлалдахада Гитлерэй генералнуудта простой ба хялбар хүнгэн байһан юумэнүүд хадаа манай агуухэ эхэ ороной газар дээрэ хүшэхүрэгдэхэгүй байба. Буяар муухай дайсантай тулалдаан үргэлжэлһөөр. Германска фашистнуудай банда болбол энэ 39-дэхи корпустол адлиар үй бута сохигдохонь лабтай.

М. Толченов.

Редакторай уялгые дүүргэгшэ
Б. САНЖИЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарашвили, 19. Телефоны: отв. и зам. редактора—3-44; секретариата—3-23 отделов партийной жизни, агитации и пропаганды —7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55 и отдела писем—5-07.

Н—3128

Типография издательства республиканских газет.